

Margarita Okseniuk, Postgraduate Student

Kyiv University of Market Relations

Kyiv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-222-7-6>

**PRIORITIES OF DEVELOPMENT
OF TRANSPORT AND LOGISTICS SYSTEMS
OF WATER TRANSPORT OF UKRAINE**

**ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ
ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ
ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ**

Інтенсивний розвиток зовнішньоекономічної взаємодії в сучасному форматі реалізації співпраці між країнами світу, регіонами, в межах кожного з них стає неможливим без належного забезпечення нормального перебігу всіх запланованих процесів. В цьому зв'язку особлива роль відведена транспорту, який виконує інфраструктурну роль в світовому господарстві в цілому та в економічному розвитку окремих країн, слугує матеріально-економічною базою міжнародного співробітництва. Разом з тим, першочергове значення транспорту в господарстві країни визначається тим, що завдяки йому структурується простір, що, в свою чергу, вимагає побудови ефективних ланцюгів забезпечення ефективної взаємодії між структурними одиницями. Це зумовлює необхідність використання логістичних прийомів з метою організації раціональної активності. В Україні транспортно-

логістичні системи наразі мають суттєве значення для розвитку різноспрямованих процесів економічного, виробничого, інфраструктурного характеру. Необхідність дослідження пріоритетів їх розвитку саме у водному транспорті зумовлена превалюванням цієї галузі у забезпеченні раціонального функціонування національного господарства та підтриманні й розширенні зовнішньоекономічної взаємодії.

Безумовно, транспортування та складування виявляються найважливішими елементами логістичної системи. Сьогодні підприємства змушені балансувати потребу в швидкості з потенційними витратами, властивими виду транспорту. Суттєве значення має також те, що інтеграція та процеси розвитку інформації значно впливають на розвиток транспортно-логістичних систем. Наслідком цього є суттєві зміни в роботі транспорту завдяки інтенсифікації електронної торгівлі, що вимагає адаптацію логістичних систем в цій сфері до змінюваних умов [1].

Специфіка розвитку транспортно-логістичних систем залежить значною мірою від виду транспорту та специфіки його розвитку в країні. В Україні на перевезення водним транспортом припадає близько 0,4% транспортувань [2]. Не зважаючи на низьку частку у загальному обсязі, водний транспорт є важливою складовою інфраструктурно-економічного розвитку України. Морський транспортний комплекс України є багатофункціональною структурою, що задовольняє потреби національної економіки у транспортному забезпеченні. Морські порти є складовою частиною транспортної і виробничої інфраструктури держави з огляду на їх розташування на напрямках міжнародних транспортних коридорів.

Основними перевагами морської портової галузі України є: високий експортний потенціал вантажів чорних металів, вугілля, залізорудного концентрату та зернових; наявність потужностей з обробки вантажів; вигідне розташування морських портів для забезпечення транзитних вантажопотоків; наявність нормативно-правової бази щодо можливості залучення приватних інвестицій

для розвитку портової галузі [2]. Загальна потужність континентальних портів та терміналів становить 313,3 млн. т. [3]. Вантажовласники в умовах економічної нестабільності, зростання цін на паливо, намагаються скоротити транспортні витрати та покращити логістику перевезень, зокрема, за рахунок використання річкового транспорту. Внутрішній водний транспорт вже в найближчій перспективі може відновити втрачені позиції і скласти серйозну конкуренцію залізничному та автомобільному транспорту.

Слід також зауважити, що сучасний річковий транспорт є найбільш екологічним, що значно підвищує його конкурентоспроможність з огляду на тенденцію до екологізації світового господарства та впровадження відповідних стандартів. Серед проблем, які заважають ефективному розвитку транспортно-логістичних систем водного транспорту слід виділити, передусім, наявність застарілої та недостатньо розвиненої публічної інфраструктури (шлюзів, навігації), яка не забезпечує ефективну логістику, в тому числі повноцінну участь в мультимодальних перевезеннях; відсутність достатньої приватної інфраструктури, зокрема, мультимодальних логістичних центрів; старіння вантажного та технічного флоту; необхідність розробки комплексу цілісного, системного державного управління галуззю; неконкурентні умови роботи у порівнянні з іншими видами транспорту та ін. Суттєвий вплив на розвиток транспортно-логістичних систем здійснила ситуація із пандемією COVID-19. В наслідок цього обсяги вантажних перевезень значно знизились в першій половині 2020 року. Така ситуація вимагає в тому числі розробки нових підходів до розвитку транспортно-логістичних систем, орієнтованих на сучасну ситуацію і здатних протистояти негативним зовнішнім викликам. Зокрема, вони мають бути пов'язані з використанням інформаційно-інноваційних можливостей сучасного світу.

Зауважимо, що у Національній транспортній стратегії України на період до 2030 року водному транспорту відведена важлива роль. Йдеться, насамперед, про створення Морського «єдиного

вікна» в усіх українських портах (інформаційної системи, що дасть можливість впорядковано збирати і аналізувати дані про судна); оптимізацію тарифів на перевезення; створення сприятливих логістичних умов; збільшення обсягів перевезень вантажів Дніпром та іншими річками до 50 млн. тон на рік; збільшення частки вантажів, які обслуговують українські порти, у чорноморському басейні до 30% [4]. Це стане можливим за рахунок реалізації наступних напрямів: створення конкурентоспроможної та ефективної транспортної системи, що передбачає заходи з підсилення інституційної спроможності органів виконавчої влади в транспортній галузі, забезпечення розвитку транспортної інфраструктури відповідно до стандартів ЄС, зменшення транспортних витрат та збільшення ефективності транспорту; підвищення ефективності внутрішніх логістичних операцій вантажного транспорту вдосконалення відповідної інфраструктури, а також її поєднання з міжнародною та Транс'європейською транспортною мережею (TEN-T); забезпечення комплексного вирішення питань, зокрема підготовка та реалізація відповідної концепції або виконання програми розвитку мультимодальних перевезень та логістичних технологій тощо; створення засад інноваційного розвитку транспортної галузі та реалізації глобальних інвестиційних проєктів, зокрема у галузі водного транспорту; створення безпечного для суспільства, екологічно чистого та енергоефективного транспорту; забезпечення безперешкодної мобільності та міжрегіональної інтеграції; застосування сучасних методів організації логістичної діяльності в галузі водного транспорту. В цілому в Україні галузь водного транспорту має потужний потенціал і саме ефективна транспортна логістика є раціональним підґрунтям для його реалізації.

Література:

1. Roso V., J. Woxenius and K. Lumsden. 2009. The Dry Port Concept: Connecting Container Seaports with the Hinterland. *Journal of Transport Geography*. № 17 (5). P. 338–345.

2. Обсяг перевезених вантажів за видами транспорту. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/tr/tr_rik/tr_rik_u/kp_pas_vt_u.htm.

3. Міністерство інфраструктури України. URL: <https://mtu.gov.ua/content/informaciya-pro-vodniy-transport-ukraini.html>.

4. Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року. URL: <https://mtu.gov.ua/content/informaciya-pro-vodniy-transport-ukraini.html>.